

פתיח התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 114

לך לך תש"ע

המלכים. הרי זו היתה מלחמת עולם. השתתפו בה מדינות רבות, נכבשו ערים, נחרבו ארצות ולכאורה לא יתכן שאברהם אבינו לא שמע על זה. אז מדוע היה צריך לבוא הפליט לספר זאת לאברהם!?

אך לפי הנ"ל מוסבר. אברהם אבינו אכן שמע מכל הענין. אבל הוא לא ידע שלוט נמצא שם. שהרי לוט סיפר לו שהוא נוסע ל"חיזוק" ולא לסדום.

"ואנשי סדום רעים וחטאים, לה' מאד" (יג ג)

בספר **"צל העדה"** מובא בשם הרב מרדכי רוטנברג זצ"ל אב"ד אנוורפן שנהרג על קידוש ה', הי"ד.

מדוע יש אתנחתא באמצע הפסוק, הרי לכאורה זה ענין אחד. שאנשי סדום היו רעים וחטאים לה', ומדוע יש פסיק - אתנחתא לפני "לה'?"

ועוד הקשה, איך יתכן שיהיה חוק שאסור לתת לעני פרוטה, ומי שיתן לעני פרוטה יומת על כך. הרי גם במדינות שאנשיהם רעים וחטאים אין דבר כזה?

אלא, מתרץ הרב רוטנברג, כי אנשי סדום אמרו שהכסף שייך לה', כמו שכתוב "לי הכסף ולי הזהב נאום ה'" ולכן אם ה' נתן כסף לאיש מסוים, הרי נתן את זה לו, ואסור לו לתת את זה לאחרים, מפני שע"י זה עובר על רצון ה'.

ובזה מתורצות שתי הקושיות. כי אנשי סדום היו רעים וחטאים, ובמה התבטאה רעתם וחטאתם? שאמרו "לה' מאד". "מאד" אמרו חז"ל שזה ממון. כמו שנאמר "בכל מאדך". וזה מה שטענו אנשי סדום, אסור לתת לצדקה, כי לה' מאד, הכסף שייך לה' ואם נתן את זה לך אסור לך לתת את זה למי שה' לא רצה לתת.

"וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו וגו'" (יג יד)
דברי רש"י ידועים. אבל בספר **"כרם צבי"** מוסיף הרב גולדברג זצ"ל טעם נוסף בענין זה.

ע"פ מה שפירש רש"י ז"ל על הפסוק "ויהי ריב בין רועי מקנה אברם וגו'" שהיו רועי לוט מרעים את צאנם בשדות אחרים ואומרים נתנה הארץ לאברם ולוט

"וירא ה' אל אברם ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו" (יב ז)

אומר רש"י: "ויבן שם מזבחי" - על בשורת הזרע ועל בשורת ארץ ישראל".

אומר ה"ב **ברכת יצחק**: "לולי דברי רש"י היה נראה לומר כי לא זה בלבד היה הטעם לבניית המזבח. בהיותו עניו גדול, כאומרו "אנכי עפר ואפר", חש אברהם בלבו חסד גדול מאת השי"ת על עצם זה שנגלה אליו ודיבר עמו, ועל כך בנה מזבח להקריב עליו קרבן תודה לה'.

וזהו שדקדק הכתוב: "ויבן שם מזבח" להקריב בו קרבן תודה "לה'" - לשם ה' ולא על בשורת הזרע ובשורת הארץ. ומה הביאו לכך? על שום שה' "נראה אליו".

"וילך למסעיו" (יג ג)

וברש"י בחזרתו פרע הקפותיו.

בספר **"דרך שיחה"** מביא שהגר"ח קנייבסקי שליט"א נשאל: כיצד לווה אם לא ידע מהיכן יחזיר?

תשובה: סמך על הבטחת הקב"ה שיהיה לו ממון כמו שכתב רש"י (יב ב) "ואברכך" - בממון.

"ויסע לוט מקדם" (יג יא)

וברש"י: נסע מאצל אברם והלך לו למערבו של אברם. נמצא נוסע ממזרח למערב.

והנה, אברהם אבינו ישב בבית אל ולוט נסע לסדום, (אזור ים המלח). איך יתכן שנסע למערב, הרי כל אחד יודע שבית אל נמצאת בצפון ירושלים וים המלח הוא במזרח!?

ומתרץ אדוננו דוד בעל ה"ט"ז בספרו **"דברי דוד"** על התורה, שלוט התבייש להגיד לאברהם אבינו שהוא הולך למקום המושחת ביותר, לסדום. ולכן אמר לאברהם אבינו שהוא הולך ל"חיזוק"... לכיוון בני ברק... ואחרי שנפרדו, אז עשה סיבוב והלך לסדום.

יתכן, שבזה יוסבר מדוע היה צריך לבוא הפליט - עוג, כדי לספר לאברהם שלוט נפל בשבי במלחמת ארבעת

יורשו. והכתוב אומר: "והכנעני אז בארץ" שלא זכה בה אברהם עדיין.

ולפי הנ"ל, אפשר לפרש שה' לא רצה לדבר עם אברהם את הדיבור שדיבר איתו "קום התהלך בארץ וגו'" בזמן שלוט עדיין איתו. והסיבה היא - שהציווי קום התהלך בארץ, פרשו המפרשים שעשה בזה "חזקה" וקנה בזה מעכשיו את הארץ להיות שלו. ואילו ידע לוט דבר זה בודאי היה אצלו היתר גמור והיתה ידו בכל לחטוף ולגזול מידם, כי כבר זכה בה אברהם ב"חזקה" מהרגע שדיבר איתו ה', ולו אין יורש אחר, הרי שכולה שלו - של לוט. ולכן לא דיבר ה' עם אברהם עד אחרי הפרד לוט מעמו.

"אם אקח מחוט ועד שרוך נעל" (יד כג)

קשה להבין איך אפשר לומר על שני דברים ששוויים אפסי מ-זה ועד זה.

אלא שפירש רבינו בחיי בשם רב סעדיה גאון, וזה לשונו: הזכיר הכתוב הצומח והחי והדומם. "אם מחוט" - זה הצומח זה כולל התבואה והפירות. "ועד שרוך נעל" - זה החי, וכולל הבהמות והעופות. ו"אם אקח" זה הדומם, וכולל הכסף והזהב ואבנים טובות ומרגליות.

"הוציא לחם ויין" (יד יח)

וברש"י: כנגד מנחות ונסכים.

ולכאורה יש להבין מדוע לא הביא גם בשר.

ותירץ ב"שי למורא" שבשר יכול להזכיר חטאות, ואז יחשוב אברהם שאבימלך מקפיד עליו שהרג את בניו ורומז לו שצריך חטאת. לכן הביא רק לחם ויין שרומז למנחות שאין מהם חטאת.

"ויאמר אברם ה' אלוקים מה תתן לי ואנוכי הולך עירי" (טו ב)

בענין סגולות לזרע של קיימא מובא בספר "דרך שיחה", שהגר"ח קנייבסקי שליט"א אמר לכמה אנשים להדפיס חידושי תורה כסגולה לזרע של קיימא. אך הוסיף הגר"ח, שגם במקרים שזה הועיל, אינו יודע אם זה מה שהועיל.

המקור לסגולה זו, הוא על פי דברי הגמרא במסכת חולין דף נ"ט עמוד ב' "קרי אנפשיה מפרי פי איש תשבע בטנו" וזה הולך על דברי תורה.

שאלה: כשכבר הדפיס חידושי תורה, האם להדפיס שוב כיון שעדיין לא באה הישועה, ובפרט שהשואל מתמיד גדול וההתעסקות בהדפסה תפריע לו בסדרי הלימוד?

תשובה: יש ענין להדפיס עוד, ויכול לעשות קמעא קמעא, אבל אם זה מפריע לו שיעשה שלוח הקן. שהרי גם בזה, אמרו חז"ל, יש סגולה לזרע של קיימא.

שאלה: מציעים לו לבוא לעיר אחרת לעשות שילוח הקן, האם יבטל מתלמודו בשביל כך?

תשובה: לתלמוד תורה היא הסגולה הגדולה לזרע של קיימא. ומה גם שמספיק שאשתו תסע לשם והיא תעשה. זה היינו הך.

"ה' אלוקים במה אדע כי אירשנה" (טו ח)

לכאורה יש לדון מדוע שאל אברהם אבינו במה אדע רק לגבי ירושת הארץ, והלא הבטיח לו הקב"ה גם ילדים, ומדוע על זה לא שאל במה אדע?

ושמעתי לתרץ, ואיני זוכר ממי, שילדים זה לא על חשבון אף אחד, וממילא סמך אברהם אבינו שאכן, אם ה' הבטיח לו - הוא יתן לו. אבל ארץ ישראל זה על חשבון מישהו אחר, ובזה פחד אברהם שמא לא יהיה ראוי.

"כי לא שלם עוון האמורי" (טו טז)

אומר הגר"ז סורוצקין זצ"ל בספרו "אזנים לתורה": כל אדם אחר במקום אברהם אבינו, אם היה שומע שירושת הארץ תלויה בזה שיושביה - האמורי יעשו עבירות, היה עושה כל השתדלות שבעולם להביא להם הרבה אינטרנט וסרטים וכל מה שיכול לגרום להם קלקול. אבל אברהם אבינו צדיקו של עולם, האדם הגדול בענקים לא רק שלא השתדל להחטיאם, אלא שהלך וקרא בשם ה'. השתדל להחזיר למוטב את יושבי הארץ נגד טובת עצמו ויוצאי חלציו. האדם הגדול בענקים, זה אברהם אבינו.

